Dosarul:nr.2a-1984/23 Judecător: Livia Mitrofan
2-22122383-02-2a-29052023

D E C I Z I E

22 iunie 2023 mun. *****

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel *****

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ana Panov

Judecătorii Vitalie Cotorobai şi Marina Anton

Grefier Victoria Cataraga

examinând în ședință publică apelul declarat de ***** în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Cușnir către *****, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la încasarea cheltuielilor de transport, împotriva hotărârii Judecătoriei ***** (sediul Centru) din 01 martie 2023, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă:

La data de 17 august 2022, Oleg Cușnir a depus cerere de chemare în judecată către *****, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de transport din contul ***** în beneficiul cet. Oleg Cușnir a sumei de 1236,08 $ (USD).

În motivarea acțiunii a menționat că prin ordinul Ministrului Apărării al RM din 05.03.2010 a fost angajat în cadrul Ministerului Apărării, unde a activat până la data de 11.03.2022.

Prin ordinul Ministrului Apărării nr.735 din 04.102Q18, activând în cadrul Ministerului Apărării a fost detașat în Misiunea ONU în Sudanul de SUD (UNMISS), în perioada 09.10.2018-09.10.2019. Astfel, în perioada 16 iulie -14 august 2019 a beneficiat de concediu plătit din partea Misiunii ONU în Sudanul de SUD (UNMISS), motiv pentru care a revenit cu transportul aerian în Republica Moldova la familie.

Indicat că cheltuielile de transport la revenirea în țară cât și la plecarea în misiune au fost achitate de el personal și au constituit suma de 1236,08 $ (USD), mijloace financiare ce nu i-au fost restituite până în prezent. Mai mult ca atât, la 11.03.2022, prin Ordinul Ministrului Apărării RM cu nr. 037, a încetat raportul de muncă în cadrul

Forțelor Armate, iar ex-angajatorii careva plăți cu privire la cheltuielile de transport ce țin de revenirea în țară în concediu pe perioada 16 iulie -14 august 2019, nu i-a achitat.

În concluzie, menționează că până în prezent ***** nu i-a achitat plățile expuse supra, în pofida faptului că legea obligă angajatorul să compenseze aceste plăți. Mai mult ca atât, există practici în care la militari s-au achitat aceste sume bănești. La caz, se atestă o discriminare vădită în rândul militarilor din partea Ministerului Apărării.

În drept, conform art.18 alin.(2) din Legea nr.162/2005 cu privire la statutul militarilor, alte plăţi privind asigurarea financiară a militarului se stabilesc în conformitate cu prevederile legislaţiei în vigoare.

Astfel, potrivit art.20 alin.(3) din Legea nr.219/2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni şi operaţii intemaţionale, autoritatea de resort trimiţătoare asigură personalului detaşat achitarea integrală a cheltuielilor de transport (indiferent de mijlocul de transport utilizat) ce ţin de plecarea în misiune sau operaţie internaţională şi de revenirea din acestea, precum si o dată pe an, a celor ce ţin de revenirea în ţară în concediu.

Conform art.150 din Codul muncii, nu se admit reţineri din plăţile de compensare şi din alte plăţi prevăzute de lege.

Prin hotărârea Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023 acțiunea a fost admisă.

S-a încasat din contul Ministerului Apărăii în contul lui Oleg Cușnir (IDNP 0991002456280) suma de 1236, 08 dolari SUA (o mie două sute treizeci și șase dolari, 08 centi) cu titlul de cheltuieli de transport în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării datoriei.

La data de 09 martie 2023 Ministerului Apărăii a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni din 01 martie 2023, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingerea integrală a acțiunii reclamantului.

În motivarea apelului apelantul a invocat că prin Ordinul ministrului apărării nr.735 din 01 octombrie 2018 *(anexat la materialele dosarului),* militarul prin contract, Oleg Cuşnir, a fost detaşat de către ***** în cadrul Misiunii Organizației Națiunilor Unite în Sudanul de Sud (UNMISS), pe o perioadă de un an, de la octombrie 2018 până la 09 octombrie 2019.

La data de 23 ianuarie 2019, Oleg Cuşnir şi-a procurat on-line, din surse financiare şi inițiativă proprie, bilete de avion pentru data de 16 iunie 2019 spre Republica Moldova (*****) şi respectiv pentru data de 14 august 2019 returul spre Sudanul de Sud (Kampala). În acest sens, menționează apelantul faptul că intenția de a reveni în Republica Moldova din misiune, precum şi procurarea biletelor avia, nu au fost coordonate de către intimat cu *****, acesta efectuând vizita pe propria cheltuială şi răspundere.

Astfel, în conformitate cu ar.20 alin.(3) al Legii nr.219/2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni şi operații internaționale autoritatea de resort trimițătoare asigură personalului detaşat achitarea integrală a cheltuielilor de transport (indiferent de mijlocul de transport utilizat) ce ţin de plecarea în misiune sau operație internațională de

revenirea din acestea, precum şi, o dată pe an, a celor ce ţin de revenirea în tara în concediu”.

Astfel, în conformitate cu art.14 alin.(10) din Legea nr.162/2005 cu privire la statutul militarilor indică că modul şi termenul de acordare a concediilor se stabile sc de Regulamentul cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate.

Conform pct.115 al Regulamentul cu privire la modul de îndeplinire a servi militar în Forţele Armate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.941/2006 potrivit căreia dreptul de a acorda concedii îl are conducătorul structurii militare sau comandantul șeful) unității militare, în funcție de competentă. Militarilor prin contract concediul anual obligatoriu li se acordă pe baza ordinului comandantului unității militare. Plecarea și revenirea din concediu este anunțată prin ordinul de zi pe unitate.

După analogie, o normă similară este indicată şi la art.115 alin.(6) al Codului muncii care identifică concediul de odihnă anual se acordă salariatului în temeiul ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii), emis de angajator.

Reieșind din coroborarea prevederilor menționate, consideră apelantul că rambursarea cheltuielilor pretinse ar putea fi posibilă doar în cazul existenței raportului personal al militarului de solicitare a concediului şi respectiv a actului administrativ (ordinului) al conducătorului structurii militare sau comandantului (şeful) unității militare de acordare a acestuia.

Corelativ, apelantul menționează faptul că în perioada vizitei în Republica Moldov (16 iulie - 14 august 2019), intimatul documentar şi oficial era considerat că se află în misiune internațională/operație, perioadă care a fost considerată cu înlesniri (cu avantaje) fiind calculată fiecare zi de aflare în misiune drept 3 zile de serviciu, în condițiile pct.8 lit.a) al Hotărârii Guvernului nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare. Fapt ce contravine cerințelor art.21 alin.(1) lit. a) din Legea privind participarea Republicii Moldova la misiuni şi operații internaționale, care prevede expres faptul că, pentru efectivul forţelor sistemului național de apărare participant la operațiile internaționale vechi în serviciu pentru perioada aflării în operaţie se calculează în mod preferenţial, o zi de aflare în operaţie echivalând cu 3 zile.

Respectiv, intimatul nerespectând procedura de revenire în tara în concediu, a beneficiat neîntemeiat de garanţii care se aplică doar pentru zilele de aflare nemij ocită în operaţie, adică în aria de responsabilitate a misiunii în care a fost detaşat.

Mai mult decât atât, în perioada vizată intimatul nu a utilizat concediul anual obligatoriu recunoscut şi acordat de către structura militară, fapt care i-a permis acumularea zilelor suplimentare de concediu anual obligatoriu plătit.

Totodată, apelanatul contestă și încheierea Judecătoriei *****, sediul Centru din 16 februarie 2023, prin care a fost dispusă respingerea cererii Ministerului Apărării cu privire la aplicarea excepției de tardivitate în prezenta cauză.

În motivarea acestui fapt apelantul menționează că potrivit art.391 alin.(1) Cod civil că termenul general în interiorul c ăruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acţiuni în instanţă de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Concomitent, în conformitate cu art.355 alin.(1) lit.b) Codul muncii se reţine cererea privind soluţionarea litigiului individual de muncă se depune în instanţa de judecată în termen de 3 ani de la data apariţiei dreptului respectiv al salariatului, în situaţia în care obiectul litigiului constă în plata unor drepturi salariale sau de altă natură, ce i se cuvin salariatului.

Din circumstanţele sus enunțate rezultă că intimatul a procurat din banii proprii biletele de avion la 23 ianuarie 2019, iar cererea de chemare în judecată introdusă în vederea apărării dreptului pretins a fost depusă la Judecătoria ***** (sediul Centru) doar la 18 august 2022, fapt, care potrivit unui calcul matematic denotă expirarea termenului de prescripție extinctivă, ce depăşeşte vizibil pe cel prevăzut de prevederile legale citate supra.

La data de 21 iunie 2023, reprezentantul părții intimate Oleg Cușnir, avocatul stagiar Petru Caraman a depus o referință la apelul declarat de ***** prin care a solicitat respingerea apelului declarat de ***** ca fiind neîntemeiat și menținerea în vigoare a hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023 ca legală și întemeiată.

Reprezentatul apelantului *****, în ședința instanței de apel, a susținut integral cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.

Reprezentantul intimatului Oleg Cușnir, avocatul stagiar Petru Caraman în ședință de judecată a solicitat respingerea apelului declarat de ***** ca fiind neîntemeiat, cu menținerea în vigoare a hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023 ca legală și întemeiată.

Audiind reprezentanții părților, studiind cererea de apel în cumul cu materialele cauzei, Colegiul Civil consideră apelul declarat ca fiind întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea hotărârii primei instanțe și încheierii și emiterea unei noi hotărâri în formă de încheiere din următoarele considerente.

Potrivit art.385 lit.c) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.

Conform art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi

temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanță de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieşind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Colegiul Civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (HirroBalani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Din materialele cauzei rezultă că ***la 17 august 2022, Oleg Cușnir a depus cerere de chemare în judecată*** către *****, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de transport din contul ***** în beneficiul cet. Oleg Cușnir a sumei de 1 236,08 $ (USD).

Prin ordinul Ministrului Apărării nr.735 din 04.10.2018, activând în cadrul Ministerului Apărării a fost detașat în Misiunea ONU în Sudanul de SUD (UNMISS), în perioada 09.10.2018-09.10.2019. Astfel, în perioada 16 iulie -14 august 2019 a beneficiat de concediu plătit din partea Misiunii ONU în Sudanul de SUD (UNMISS), motiv pentru care a revenit cu transportul aerian în Republica Moldova la familie.

Prin hotărârea Judecătoria ** (sediul Centru) din 01 martie 2023*** cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Cușnir către *****, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la încasarea cheltuielilor de transport, a fost admisă.

S-a încasat din contul Ministerului Apărării în contul lui Cușnir Oleg suma de 1 236,08 $ (USD) cu titlu de cheltuieli pentru transport.

La data de 09 martie 2023 Ministerului Apărăii a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei ***** (sediul Centru) din 01 martie 2023, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingerea integrală a acțiunii reclamantului.

În motivarea apelului declarat a indicat că, în conformitate cu art. 20 alin. (3) din Legea nr. 219/2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operațiuni internaționale, la care face referire reclamantul, Autoritata de resort trimițătoare asigură personalului detașat achitarea integrală a cheltuielilor de transport (indiferent de mijlocul de transport utilizat) ce țin de plecarea în misiune sau operație internațională și de

revenirea din acestea, precum și, o dată pe an, a celor ce țin de revenirea în țara în concediu.

Indică apelantul că norma respectivă prevede drept condiție obligatorie pentru achitarea cheltuielilor de revenire în țară, în timpul misiunii, aflarea militarului în perioada vizată în concediu. Astfel, consideră că rambursarea cheltuielilor ar putea fi posibilă doar în cazul existenței raportului personal al militarului de solicitare a concediului și respectiv a actului administrativ (ordinului) al conducătorului structurii militare sau comandantului (șefului) unității militare de acordare acestuia.

Menționează apelantul că în perioada vizitei în Republica Moldova, intimatul documentar și oficial era considerat că se află în misiune internațională/operație, perioadă care a fost considerată cu înlesniri fiind calculată pentru fiecare zi de aflare în misiune 3 zile de serviciu, în condițiile pct. 8 lit. a) al Hotărîrii Guvernului nr. 78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special în cadrul sistemului administrației penitenciare. Fapt ce contravine cerințelor art.21 alin.(1) lit. a) din Legea sus indicată, care prevede expres faptul că, pentru efectivul forțelor sistemului național de apărare participant la operațiile internaționale vechimea în serviciu pentru perioada aflării în operație se calculează în mod preferențial, o zi de aflare în operație echivalând 3 zile.

Adițional, apelantul indică că, în sensul prevederii art.186[1] Cod de procedură civilă, consideră încheierea emisă de prima instanță prin care a fost respinsă excepția de tardivitate ca fiind neîntemeiată, or, atît potrivit art.391 alin (1) Cod civil, cît și potrivit art.355 Codul muncii, termenul de prescripție pentru înaintarea acțiunii în instanța de judecată este de 3 ani, iar Cușnir Oleg a încălcat acest termen la înaintarea prezentei cereri de chemare în judecată.

Susține că, din circumstanțele cauzei rezultă că intimatul a procurat din banii proprii biletele de avion la data de 23 ianuarie 2019, cererea de apărare a dreptului pretins a fost depusă în instanța de judecată la data de 18 august 2022, fapt care în consecința unui calcul matematic, ar demonstra expirarea unui termen ce depășește vizibil pe cel prevăzut de prevederile normative relevante.

Referitor la faptul tardivității cererii prealabile pe care intimatul a depus-o în adresa Ministerului Apărării la data de 02 august 2022, înregistrată cu nr.2606, Cușnir Oleg a fost informat prin scrisoarea de răspuns nr. 11/1068 din 10 august 2022.

Apelantul relevă logica legiuitorului a statuat expres că momentul de la care a început curgerea termenului de prescripție este data apariției dreptului subiectiv al salariatului, or, concluziile finale ale instanței de fond indicate la pct.20 al încheierii, potrivit căruia instanța a calificat că termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la 01.08.2022, data cînd reclamantul Cușnir Oleg a remis cererea prealabilă în adresa Ministerului Aăpărării.

Dispozițiile art.391 alin.(1) Cod civil (aici şi în continuare în redacția în vigoare la data realizării raportului juridic litigios), termenul general în interiorul căruia persoana

poate să-şi apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Conform art.394 Cod civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are un interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă.

Conform art. 395 alin. (1) Cod civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Totodată, alin. (4) al prevederii reiterate, prevede că, în acțiunile privind repararea prejudiciului, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data cînd păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atît tipul prejudiciului, cît şi pe cel care răspunde de el.

Potrivit art. 401 alin. (1) lit. b) Cod civil, cursul prescripției extinctive se întrerupe: prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată, de arbitrare, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești sau a unei alte cereri în organul jurisdicțional competent.

În același context, conform art. 110 CPC, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces şi alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În contextul normei reglementate de articolul 111 alin. (1) CPC coroborat cu art. 113 CPC, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege, or, Colegiul civil atestă că, dreptul de a înainta cerere de chemare în judecată constituie dreptul persoanei de a efectua actul de procedură, dar acest drept încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia instanței de fond cu privire la aplicarea dispozițiilor art.186^1 CPC, este una pripită, rezultând într-o soluție eronată, din următoarele considerente.

Astfel, conform art.186^1 alin.(1) CPC, cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

Așadar la caz, reclamantul Cușnir Oleg s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Apărării solicitând încasarea cheltuielilor de transport din contul Ministerului Apărării în beneficiul său.

Având în vedere că reclamantul-intimat Cușnir Oleg solicită încasarea din contul Ministerului Apărării a cheltuielilor de transport, și anume, costul biletelor de avion în sumă de 1 236,08 $ (USD), prin prisma reglementărilor reiterate supra, dreptul la acțiune a reclamantului Cușnir Oleg s-a născut la data cînd ultimul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât tipul prejudiciului, cât şi pe cel care răspunde de el. Or, Cușnir Oleg a procurat biletele de avion ***la data de 23 ianuarie 2019***, însă, cererea prealabilă privind rambursarea costului biletelor de avion achitate a fost adresată Ministerului Apărării ***abia la 01 august 2022***, cu ***toate că raporturile de muncă între reclamant și pârât au încetat de drept la data de 11 martie 2022.***

Aici, Colegiul judiciar notează că în spiritul normei procedurale introduse la art. 186[1] CPC, legiuitorul reglementează conceptul diferenței dintre dreptul la acțiune în sens material și dreptul la acțiune în sens procesual, or, nu este negat dreptul reclamantului la acțiune în sens material (subiectiv) a acțiunii prescrise, dar în același timp pasivitatea acestuia urmează a fi sancționată procedural.

În aceiași măsură Colegiul civil amintește că, potrivit dispozițiilor art.115 alin.(4) din Constituție, organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora şi procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică. Astfel, ***stabilirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești constituie o prerogativă exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură***

Mai mult, și în raționamentele Curții Europene pentru Drepturile Omului se menționează că, dreptul de acces la justiție prin prisma normelor naționale și internaționale art.6 CEDO, nu implică un acces nelimitat, ci cu realizarea condițiilor pentru aceasta. Justițiabilul fiind obligată să întreprindă anumite acțiuni, de fond și formă, inclusiv, să respecte termenul pentru aceasta. În caz contrar, se aplică sancțiunile corespunzătoare omiterea termenului și posibilitatea respingerii cererii. Acționarea contrară, fiind condamnată de CtEDO, relevant fiind cazul Melnic c. Moldovei.

Prin prisma acestei norme, raportate la normele citate supra, la circumstanțele cauzei, se atestă cu certitudine că acțiunea reclamantului a fost înaintată în speță cu depășirea termenului de trei ani stabilit de Lege, în contextul în care acest termen se calculează că a ***început a curge la 24 ianuarie 2019*** - data de la care reclamantul a determinat cuantumul prejudiciului pretins de la apelant, astfel, încât a expirat la data de 24 ianuarie 2022, acțiunea fiind înaintată abia la data ***de 18 august 2022.***

Mai mult, în contextul prevederilor art. 395 alin.(4) Cod Civil reiterat supra, Colegiul judiciar amintește că prescripția nu începe să curgă din momentul nașterii dreptului la acțiune (care este regula în materie), ci din momentul cunoașterii prejudiciilor și a persoanei responsabile (deci pe baza unui criteriu subiectiv), ce dă satisfacție interesului subiectiv și justificat al victimei, care nu poate pierde dreptul la acțiune mai înainte de a fi avut posibilitatea exercitării lui.

Totodată, însă, în interesul securității juridice, care reclamă clarificarea raporturilor juridice în cel mai scurt timp posibil, legiuitorul a introdus și un criteriu obiectiv în aprecierea posibilității reclamantului de a cunoaște paguba și persoana responsabilă, potrivit căruia, dacă au existat aceste posibilități, în care caz pretinsa victimă trebuia să

cunoască cele două elemente și, totuși, nu depune diligența necesară pentru a le cunoaște, ea este în culpă, ceea ce justifică începerea cursului prescripției. Este rațiunea pentru care caracterul subiectiv al punctului de plecare a prescripției dreptului la acțiunea în răspundere civilă își găsește o limită în neglijența celui îndreptățit.

De îndată ce păgubitul a fost în măsură să cunoască atât dauna, cât și persoana chemată să răspundă de pricinuirea ei, acea persoană este în culpă de a nu fi avut diligența necesară pentru a le cunoaște efectiv, ***iar amânarea debutului curgerii prescripției nu se justifică***.

La caz, cu referire la faptul tardivităţii cererii prealabile pe care intimatul a depus-o în adresa Ministerului Apărării la data de 01 august 2022, înregistrată sub nr.2606, Oleg Cuşnir a fost informat prin scrisoarea de răspuns nr.11/1068 din 10 august 2022.

Rezultând din logica că legiuitorul a statuat expres că momentul de inceput a termenului de prescripţie este data apariţiei dreptului respectiv al salariatului, Colegiul constată drept eronată concluzia instanţei de fond, și anume, ***că termenul începe să curgă de la data de 01.08.2022***, data când reclamantul Cuşnir Oleg a remis cererea prealabilă în adresa Ministerului Apărării.

Corespunzător, în situația în care prescripția este guvernată de reglementările Codului Civil în vigoare la data nașterii raportului juridic litigios, iar debutul curgerii termenului este condiționat de cunoașterea legal prezumată a faptei din data comiterii, Colegiul în mod conceptual nu poate accepta afirmația cu privire la intervenția cererii prealabile ca temei pentru întreruprea termenului de prescripție extinctivă, în condițiile în care nu s-au prezentat probe, ce ar infirma expirarea termenului până la depunerea cererii prealabile.

Astfel, se constată cert că acțiunea depusă de reclamantul Cușnir Oleg către ***** cu privire la repararea prejudiciului cauzat mediului, este depusă în instanța cu omiterea termenului prevăzut de art.391 Codul civil şi, din acest motiv, aceasta este prescrisă, urmând a fi respinsă corespunzător, motiv pentru care se constată că cererea reprezentantului pârâtului cu privire la aplicarea excepției de tardivitate a fost neîntemeiat respinsă de către instanța de fond prin încheierea din 16 februarie 2023, motiv pentru care Colegiul conchide că încheierea respectivă urmează a fi casată şi, pe cale de consecință, urmează a fi casată şi hotărârea Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023, cu emiterea unei noi hotărâri sub formă de încheiere, prin care de respins acțiunea depusă în prezenta cauză ca fiind înaintată cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

În această ordine de idei, instanța de apel reține şi constatările Curţii Europene a Drepturilor Omului (cauza Dacia S.R.L v. Moldova, hotărârea nr. 3052/04, § 75 din 18 martie 2008) în care s-a constatat inechitatea procedurilor şi încălcarea prevederilor articolului 6 § 1 al Convenției prin examinarea de către instanța de judecată a unei acțiuni depuse peste termenul legal. Curtea Europeană a notat că rolul jucat de termenele de prescripție este de o importantă majoră atunci când este interpretat Preambulul Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante, principiu care se aplică în special, interpretării de către instanțele judecătorești a prevederilor cu caracter procedural, cum ar fi termenul de prescripție pentru inițierea acțiunilor judecătorești.

Circumstanțele descrise permit Colegiului să conchidă că, instanța de fond a interpretat şi a aplicat eronat prevederile legii, motiv din care actul judecătoresc de dispoziție în partea admiterii cererii de chemare în judecată depuse de Oleg Cușnir, nu poate fi menținut ca fiind legal şi întemeiat.

Or, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură şi pentru autoritățile publice şi private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

Colegiul reține că în circumstanțele speței că sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanțe sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat şi dezinteresat.

Or, imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci şi întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, în conformitate cu prevederile art.9 CPC, instanței de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfășurarea procesului, pe principiile de contradictorialitate şi egalitate a părților în drepturi (art.26 CPC), motiv din care exonerarea unui participant la proces de obligația legală reprezintă în esență o favorizare nejustificată, în frauda regulilor unui proces echitabil.

În această ordine de idei, Colegiul civil reține că prima instanța nejustificat a admis acțiunea, or, la caz s-a constatat că acțiunea depusă de Inspectoratul pentru Protecția Mediului a fost depusă în instanță cu omiterea termenului de prescripție.

Reieșind din cele expuse mai sus, în condițiile în care instanța de fond eronat a aplicat normele de drept material, iar instanța de apel a constatat tardivitatea acțiunii, argumentele apelantului fiind fondate, Colegiul Civil ajunge la concluzia de a admit apelul declarat de *****, a casa hotărârea Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023 și încheierea din 16 februarie 2023 și a emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere, prin care de respins acțiunea depusă de Oleg Cușnir ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.c), art.390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****.

Se casează hotărârea Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023 și încheierea Judecătoriei *****, sediul Centru din 16 februarie 2023 și se emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere prin care:

Se admite excepția de tardivitate și se respinge acțiunea depusă de Oleg Cușnir către ***** cu privire la încasarea cheltuielilor de transport, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Ana Panov

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Marina Anton

Dosarul:nr.2a-1984/23 Judecător: Livia Mitrofan
2-22122383-02-2a-29052023

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

22 iunie 2023 mun. *****

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel *****

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ana Panov

Judecătorii Vitalie Cotorobai şi Marina

Anton

Grefier Victoria

Cataraga

examinând în ședință publică apelul declarat de *****, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Cușnir către *****, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la încasarea cheltuielilor de transport, împotriva hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023, prin care acțiunea a fost admisă.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.c), art.390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****.

Se casează hotărârea Judecătoriei *****, sediul Centru din 01 martie 2023 și încheierea din 16 februarie 2023 și se emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere prin care, se admite excepția de tardivitate și se respinge acțiunea depusă de Oleg Cușnir către ***** cu privire la încasarea cheltuielilor de transport, ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Ana Panov

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Marina Anton